

DRUŽBA

Transspolnost ni bolezen ali modna muha

Odmevna zgodba Lie Bordon, 43-letne transspolne ženske, je posebno znamenovala letošnje leto in vzbudila upanje, da bo prihodnost bolj sprejemljiva, solidarnejša.

✂ Tadeja Lukanc

Transspolni ljudje se ne identificirajo s spolom, pripisanim ob rojstvu, zato ga želijo trajno spremeniti, da bi lahko živeli identiteto, ki jo doživljajo v sebi. Da nekaj ni v redu, je Lia Bordon začutila pri šestih letih med odrasčanjem v patriarhalnem okolju slovenskega podeželja, v tradicionalni kmečki družini, kjer so vloge moškega in ženske jasno določene. Lia se je rodila kot fantek, a se je že v rani mladosti spraševala, zakaj. Zakaj ne sme početi, kar počnejo deklice. »Začelo me je motiti, da so me vzgajali kot fanta, to mi je bilo strahotno nenavadno. V tradicionalnem okolju je za vsako stvar določeno, kam spada, in ti kar naenkrat ne spadaš nikamor. Bila sem zelo zmedena. Na skrivaj, ko ni bilo nikogar doma, sem se poigravala z maminimi oblekami. Na podstrešju sem našla čevlje z visoko peto in jih pomerjala pred ogledalom. V teh trenutkih mi je bilo lepo, hkrati pa – bolj ko sem to počela, bolj je bilo grozljivo. O tem nisem mogla z nikomer govoriti, zdelo se mi je najmanj nenaravno ali še kaj hujšega.« Na koncu dneva je bila po vseh standardih svoje okolice še vedno moškega spola, transspolnost pa nekaj tako tujega, da v njenem življenju še ni imela imena. Do usodnega dne pred dvema letoma, ravno tako med prazniki, ko se ji je ob skodelici čaja porušil svet, da bi se ji lahko znova sestavil.

Obstajata dve poti

»Ali se zgodi najhujše in se ti zmeša, ali pa obrambni mehanizem potisne travme v nezavedno,« pove sogovornica. Do svojih zgodnjih štiridesetih

Lia Bordon je 42 let je živela kot Janez: poročen, z otroki. Nato je spremenila spol in letos postala odkrita glasnica transspolnih oseb. ☛ Tomaž Skale

Kot moški sem imela veljavo, ugled. Vedno sem se trudila čim več doprinesiti k dobrobiti drugih. Potem pa sem čez noč postala glavna atrakcija, spaka. Vedeli smo, da se moramo preseliti.

Lia Bordon, transspolna ženska

se je priučila izrazito moških vlog, od več uspešno zaključenih študijev do gasilstva in civilne zaščite. Da bi našla svoj smisel, je šla v ekstrem. Pa ji ga ni uspelo najti. Življenje je bilo zadušljivo in mučno. Z ženo, ki jo je še kot Janez spoznala v študentskih časih, sta danes skupaj 23 let. »Ko sva si ustvarili družino, sem se veliko umikala v samoto. Ko

so otroci potrebovali bližino, sem imela za to majhne kapacitete. Malokdaj sem bila lahko res pristna in prisotna. Sama s sabo sem težko živela.«

Ravno žena je bila pred dvema letoma z njo med tistim famoznim pitjem čaja. »Spomnim se, kot bi bilo včeraj. Bilo je med prvim valom korone. Z ženo sva pili čaj, ko so se iz mene naenkrat ulile solze. Najprej iz srca, potem pa sem imela občutek, da joče celo telo. Za nekoga, ki je bil vzgojen, da moški ne jočejo, je bilo to res nenavadno. Nisem znala niti ubesediti, zakaj se to dogaja. Iz mene je šla sama žalost in ni je bilo mogoče ustaviti. Na glas sem jokala 45 minut.« Takrat je imela za seboj pet let ukvarjanja s psihoterapijo in vedela je, da se ji je zgodilo nekaj velikega. »Pri življenju me je ohranilo to, da sem študirala psi-

hoterapijo, se veliko ukvarjala sama s sabo. Počasi sem spoznala, da je moja težava ves čas zgolj in samo ena – moje doživljanje same sebe se ne ujema s spolom, ki so mi ga pripisali ob rojstvu in v katerem sem skušala delovati, kot so mi rekli, a v njem nisem našla svojega miru in mesta v svetu.«

Vžigalica v bencinu

Eden največjih strahov transspolnih ljudi je, da bodo ob razkritju izgubili vse, kar so gradili vse življenje. Lia Bordon pravi, da ima srečo, ker so jo žena in otroci sprejeli takšno, kot je. Njihov odnos se je še poglobil, ker se ji ni treba več pretvarjati. »Otroka sta me s svojim odzivom sezula. To je bilo najlažje razkritje od vseh. Po tem, ko sta padla v jok, sta rekla: 'Ne jočeva, ker bi nama bilo grozno, da si transspolna

oseba, predvsem naju skrbi, ker imamo toliko lepih spominov.' Vzeli smo si ves potreben čas, da smo se pogovorili. Otroka me od takrat kličejo Lia in se nikoli ne zmotita pri zaimkih. Ves čas ju vzgajava v odprtem duhu, z mislijo, da smo vsi drugačni in da s tem ni nič narobe. Edina meja je, ko nekdo drugemu namerno povzroči škodo. Kot starš narediš tisoč in eno napako, ampak medve sva očitno nekaj naredili prav.«

Informacija o njeni spolni tranziciji se je v domači vasi razširila kot požar. Dolgo časa je bila Lia Bordon tarča posmeha okoliških prebivalcev in neslanih šal. »To se me je dotaknilo, sploh ker mi nihče ni nič rekel ali me vprašal. Moji starši tega niso mogli sprejeti, zadržali so me iz vseh pogovorov. Prej sem bila spoštovan član družbe, ker sem bila močno vpeta v gasilstvo. Kot moški sem imela veljavo, ugled. Vedno sem se trudila čim več doprinesiti k dobrobiti drugih. Potem pa sem čez noč postala glavna atrakcija, spaka. Vedeli smo, da se moramo preseliti.«

Ljudi, ki je niso hoteli sprejeti, so nadomestila nova, dragocena prijateljstva, sploh ko je svojo zgodbo javno delila na družbenih omrežjih. »Transspolne osebe smo samo ljudje. To ni bolezen, tega se ne moreš nalesti, ni modna muha ali fikcija. Lahko se odločiš, ali boš imel otroke, to je zavestna odločitev. Lahko se odločiš za poroko. Ne moreš pa se odločiti, kdo ti je všeč, kdo se ti zdi spolno privlačen, in ne moreš se odločiti, kako boš doživljal samega sebe. Ne moreš in pika. Odzivi na spletu so bili v 90 odstotkih pozitivni, kar me je opogumilo. Transspolne osebe povsod po svetu zelo trpijo in pri nas ni nič drugače. Ogromno si jih vzame življenje, ker ne vzdržijo procesa tranzicije. Ta je zelo zahteven, saj si kot v inkviziciji. V Sloveniji si je pred nekaj tedni 16-letno transspolno dekle vzelo življenje, ker ni vzdržalo pritiska. Ne morem biti indiferentna do tega, kar se dogaja. Če lahko kaj dobrega naredim, imam sedaj najboljšo priložnost. In če lahko vsaj eni osebi pomagam, sem dosegla svoj namen.« x